

Killion Munyama

Istota inicjatywy MFW i Banku Światowego na rzecz zmniejszenia zadłużenia krajów najbiedniejszych

---

Roczniki Ekonomiczne Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy 2,
143-152

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KILLION MUNYAMA

ISTOTA INICJATYWY MIĘDZYNARODOWEGO FUNDUSZU WALUTOWEGO I BANKU ŚWIATOWEGO NA RZECZ ZMNIEJSZENIA ZADŁUŻENIA KRAJÓW NAJBIEDNIEJSZYCH

Streszczenie: Dostępność środków finansowych i kompleksowa strategia rozwojowa nie są w stanie zapewnić pożądanego rozwoju gospodarczego i społecznego, jeżeli kraj korzystający z pomocy jest wysoce zadłużony, a wypracowany wzrost gospodarczy jest przeznaczany na rosnące koszty obsługi długu. Gospodarki większości krajów o niskim dochodzie są zagrożone szybko rosnącym zadłużeniem zagranicznym. Problem ten został dostrzeżony dopiero w latach 90. W celu zmniejszenia tej bariery dla wzrostu gospodarczego w 1996 r. została zawiązana inicjatywa Międzynarodowego Funduszu Walutowego (MFW) i Banku Światowego (BŚ) na rzecz oddłużenia krajów biednych i najbardziej zadłużonych (*Heavily Indebted Poor Countries Initiative* – Inicjatywa HIPC). Do marca 2009 r. w ramach Inicjatywy HIPC 35 państw uzyskało redukcję długu, 29 z nich to kraje afrykańskie o łącznej kwocie 51 mld USD.

Słowa kluczowe: MFW, Bank Światowy, kraje słabo rozwinięte, Inicjatywa HIPC, zadłużenie.

1. WPROWADZENIE

MFW jest centralną światową międzynarodową organizacją zaangażowaną we współpracę walutową. Jest to organizacja, w której prawie wszystkie państwa świata wspólnie promują wzajemne dobro. Międzynarodowy Fundusz Walutowy został założony w celu umożliwienia swobodnej i łatwej wymiany między państwami członkowskimi¹. Dzisiaj Międzynarodowy Fundusz Walutowy działa, aby zapewnić państwom członkowskim (186) wystarczającą ilość waluty do dalszego prowadzenia działalności gospodarczej z resztą świata.

---

¹ K. Munyama, *Międzynarodowe instytucje finansowe w świetle wejścia Polski do Unii Europejskiej* [w:] *Finanse i bankowość a wejście Polski do Unii Europejskiej*, Część I, SGH, Warszawa 1999, s. 355.

Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju powołano jako instytucję koordynującą i kontrolującą działalność inwestycyjną w skali światowej, a tym samym gwarantującą możliwie najlepsze efekty gospodarcze, przyczyniające się do zrównoważonego wzrostu wymiany gospodarczej.

Bank pośredniczy między finansowymi monopolami wypożyczającymi swoje kapitały a członkami korzystającymi z tych pożyczek. Zgodnie ze statutem bank oddziałuje na kierunki i charakter cyrkulacji kapitału prywatnego. Własne zasoby angażuje natomiast tylko w te inwestycje, które nie zdołają przyciągnąć prywatnego kapitału z powodu np. niskiej rentowności. Szczególnie ważne dla rozwoju gospodarczego inwestycje w dziedzinie np. transportu, łączności czy oświaty mogą liczyć na pomoc Banku, gdyż ich pomyślny rozwój stwarza warunki do napływu kapitału prywatnego.

2. MIEJSCE MIĘDZYNARODOWYCH INSTYTUCJI FINANSOWYCH W ZGLOBALIZOWANYM ŚWIECIE

Przedstawiając działalność MFW i innych międzynarodowych organizacji finansowych w zakresie programów pomocowych dla krajów słabo rozwiniętych, nie można pominąć bardzo ważnego zjawiska, jakim jest globalizacja². Przez swoją wielkowskalowość globalizacja jest bardzo trudna do zdefiniowania. W książce Bogumiła Bernasia można znaleźć definicję Andrzeja Wielowieyskiego: „Globalizm to pewien stan stosunków i układów, zaś globalizacja jest procesem zagęszczenia tych stosunków”. Oznacza to, że globalizacja prowadzi do zacieśnienia gospodarczych, kulturowych, politycznych powiązań między państwami³. Autor wymienia też szereg skutków globalizacji zarówno pozytywnych, jak i negatywnych. Pierwsze z nich to, m.in.:

- zmniejszenie poczucia izolacji krajów i ludzi,
- lepszy dostęp do wiedzy i informacji,
- rozwój Internetu, który umożliwia bezproblemową komunikację między dowolnymi częściami świata,
- ułatwienie migracji, podróżowania oraz zdobywania zatrudnienia poza granicami swojego państwa,
- rozwój handlu światowego, który prowadzi do szybszego rozwoju oraz poprawy warunków życia,
- inwestycje zagraniczne, które mogą stymulować rozwój gospodarki danego kraju,
- poprawa zdrowia i dostępu do pomocy medycznej.

Wymienione są także niektóre skutki negatywne:

- umacnianie podziału na biednych i bogatych przez zróżnicowanie poziomu rozwoju gospodarczego i poziomu życia,

---

² Zob. E. Jantoń-Drozdowska, *Międzynarodowe stosunki gospodarcze*, Ars boni et aequi, Poznań 2004, s. 15.

³ B. Bernaś, *Finanse międzynarodowe*, PWN, Warszawa 2006, s. 26–27.

- polaryzacja gospodarek,
- zwiększenie ryzyka kryzysów finansowych obejmujących całe regiony, spowodowanych spekulacjami finansowymi,
- wykorzystywanie taniej siły roboczej krajów słabo rozwiniętych, co prowadzi do wzrostu ubóstwa,
- destabilizacja światowej gospodarki,
- wzrost bezrobocia,
- pojawienie się zjawiska globalnej wioski, w której dominuje kultura masowa i postawy konsumpcyjne kształtowane przez działy marketingu globalnych korporacji,
- patologie społeczne spowodowane zmianą w strukturze więzi społecznych.

Według Pawła Bożyka warunkiem globalizacji, a jednocześnie jej skutkiem, jest ujednoczenie mechanizmów ekonomicznych funkcjonowania rynków narodowych i międzynarodowych. Są to mechanizmy wolnego rynku i wolnego handlu więc proces tworzenia zliberalizowanego rynku towarów, usług i czynników produkcji rozpatrywany jest w skali świata jako całość⁴.

Według noblisty Josepha E. Stiglitz globalizacja może mieć „niszczytel-ski” wpływ na kraje rozwijające się, może jednak także „potencjalnie” poprawić sytuację wszystkich ludzi, a zwłaszcza tych ubogich. Potrzebna jest tu jednakże nowa przemyślana od początku polityka globalizacji prowadzona przez wielkie międzynarodowe organizacje takie jak MFW, Bank Światowy czy Światowa Organizacja Handlu. W swych założeniach organizacje te miały zapewniać ogólnoświatową stabilność finansową (MFW), dbać o redukcję ubóstwa i stabilny rozwój (Bank Światowy) oraz prowadzić politykę znoszenia barier w międzynarodowym handlu (Światowa Organizacja Handlu)⁵. Te założenia są realizowane z różnym skutkiem (pozytywnie i negatywnie).

3. DZIAŁALNOŚĆ MIĘDZYNARODOWEGO FUNDUSZU WALUTOWEGO

Według MFW większość problemów ekonomicznych na świecie wynika z braku równowagi w bilansach płatniczych, które mogą nawet prowadzić do kryzysów gospodarczych. Dzieje się tak, kiedy waluta danego kraju szybko się deprecjonuje, sprawiając, że towary i kapitał zagraniczny stają się coraz droższe, co z kolei może prowadzić do zakłóceń w funkcjonowaniu gospodarki. Problemy te mogą rozprzestrzenić się także na inne kraje. Z tego powodu MFW pomaga osiągać stabilność poprzez różnego rodzaju programy korygujące (Structural Adjustments Policies) oraz pożyczki.

MFW wspomaga kraje członkowskie we wdrażaniu reform oraz programów dostosowawczych, które mają przywrócić dobre warunki do zrównoważonego

⁴ P. Bożyk, *Międzynarodowe stosunki ekonomiczne*, PWE, Warszawa 2008, s. 386.

⁵ J. Stiglitz, *Globalizacja*, PWN, Warszawa 2007, s. 7.

wzrostu gospodarczego, wzrostu zatrudnienia oraz zwiększenia inwestycji. Wprowadzane programy różnią się w zależności od specyfiki danego państwa, przyczyn problemów oraz wielu innych czynników. Aby otrzymać pożyczkę, rząd danego kraju musi zgodzić się na wprowadzenie reform i zobowiązać się do nadzorowania ich przebiegu. Ma to być zapewnieniem, że środki otrzymane z MFW zostaną wykorzystane na rozwiązanie problemów z brakiem równowagi w bilansie płatniczym. Fundusz zakłada, że po zwalczeniu tych problemów i powrocie do gospodarczej i finansowej stabilności państwo będzie w stanie zwrócić pożyczone środki, które następnie zostaną udostępnione kolejnym członkom organizacji.

W ramach MFW funkcjonuje program Redukcji ubóstwa i wspierania rozwoju (*Poverty reduction and growth facility*). Jest to niskoprocentowany kredyt dla krajów ubogich. Aktualnie jest on dostępny dla 78 krajów. Oprocentowanie wynosi 0,5 %. Spłaty zadłużenia następują co pół roku, przy czym rozpoczynają się w 5,5 roku, a kończą w 10 lat po otrzymaniu środków przez państwo. Kredyty MFW są bardzo atrakcyjne dla krajów członkowskich. Nie tylko są niskoprocentowane, ale również (w przypadku krajów rozwijających się) są często jedynym dostępnym źródłem kapitału dla danego kraju⁶. Według danych z końca marca 2008 r. MFW posiada aktualnie środki w wysokości 209,5 mld USD, które mogą być przeznaczone na udzielenie kredytów.

MFW stara się także promować stabilność gospodarki, zmniejszenie podatności na kryzysy oraz zrównoważony wzrost. Dokonuje także analizy bieżącej sytuacji światowej gospodarki oraz zachęca do zacieśniania współpracy między krajami członkowskimi. Fundusz zapewnia także pomoc techniczną, polegającą na doradztwie oraz organizacji⁷ różnego rodzaju szkoleń w zakresie prowadzenia polityki fiskalnej, monetarnej oraz walutowej, systemu prawnego, statystyk gospodarczych czy prowadzenia nadzoru nad systemem finansowym⁸.

4. FUNKCJE BANKU ŚWIATOWEGO

W działalności Banku Światowego dominują funkcje operacyjne, które polegają na:

- udzielaniu pożyczek,
- zaciąganiu kredytu w celu powiększenia kapitału pożyczkowego.

Ponadto Bank Światowy realizuje funkcje operacyjne w postaci: zarządzania majątkiem Banku i udzielania pomocy technicznej. Warunki udzielenia pożyczek przez Bank Światowy ustala art. 3 statutu. Z pożyczek mogą korzystać

---

⁶ Zob. K. Lutkowski, *Finanse międzynarodowe. Zarys problematyki*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007, s. 143.

⁷ Por. J. Żabińska (red.), *Rola międzynarodowych organizacji finansowych w stabilizowaniu światowego systemu finansowego*, Cz. 1, Wydawnictwo Uczelniane Akademii Ekonomicznej im. Karola Adamieckiego, Katowice 2005, s. 92.

⁸ Zob. K. Pilbeam, *International Finance, third edition*, Palgrave Macmillan, New York 2006, s. 262–264.

tylko członkowie Banku Światowego, niedozwolone jest jednak przekroczenie sumy jego kapitału zakładowego oraz rezerw. Pożyczki mogą być udzielane są rządowi kraju członkowskiego. Jeżeli miałyby być przyznane instytucjom prywatnym, rząd kraju, jego bank centralny lub inna instytucja państwowa uznana przez Bank Światowy musi zagwarantować spłacenie pożyczki wraz z odsetkami. Ze względu na niechęć rządów do udzielania tego rodzaju gwarancji prywatnym firmom, operacje Banku ograniczają się przeważnie do udzielania pożyczek rządowi. Pożyczki Banku Światowego mogą być udzielane tylko wówczas, gdy pożyczkobiorca nie może uzyskać odpowiednich środków finansowych w inny sposób na warunkach, które Bank Światowy uznaje za rozsądne. Musi być zapewniony produktywny charakter finansowego projektu, tzn. płynące z niego korzyści ekonomiczne muszą zapewnić zwrot poniesionych kosztów i obsługę zaciągniętego kredytu. Państwo biorące pożyczkę z Banku Światowego musi mieć zdolność do wypełnienia swoich zobowiązań, a przede wszystkim do spłacenia jej w walucie, w której ją otrzymało. Bank Światowy nie udziela pożyczki państwu, którego stan gospodarczy i sytuacja finansowa nie dają pewności jej zwrotu w przewidzianym terminie. Warunkiem jej przyznania jest udzielenie Bankowi Światowemu wszelkich potrzebnych mu informacji. W tym celu Bank posługuje się specjalnymi misjami badawczymi złożonymi z wchodzących w skład personelu Banku ekspertów, których opinia w sprawie zdolności danego kraju do wywiązania się ze zobowiązań jest podstawą podjęcia ostatecznej decyzji przez Dyрекcję Banku Światowego⁹. Otwarte przez Bank Światowy kredyty dla danego kraju mogą być użyte wyłącznie do realizacji projektu, na który zostały przyznane. Przy operacjach pożyczkowych występują też określone warunki walutowe. Bank dostarcza pożyczkobiorcy wszelkich walut, które są mu potrzebne do realizacji projektu, ale żąda, aby pożyczka wraz z odsetkami była spłacona w tej samej walucie, w jakiej została udzielona.

Celem Banku Światowego nie jest maksymalizacja zysku, ale udzielanie państwom członkowskim pomocy w rozwoju społeczno-gospodarczym przez udzielanie pożyczek inwestycyjnych, których warunki spłaty są znacznie łagodniejsze niż spłata pożyczek udzielanych na normalnych zasadach handlowych. Miarą pomocy Banku Światowego musi więc być m.in. różnica między stopą procentową pobieraną przez Bank Światowy a stopą procentową pobieraną przez prywatne banki. Różnica ta może być znaczna dzięki wysokiemu stopniowi pewności lokat kapitałowych w obligacjach Banku Światowego.

Bank unika udzielania pożyczek mniejszych niż kilkadziesiąt milionów dolarów, gdyż koszty związane z przeprowadzeniem rozeznania oraz koszty administracyjne w stosunku do mniejszych pożyczek byłyby nadmiernie wysokie. Aby nie dyskryminować mniejszych projektów, Bank Światowy stosuje metodę korzystania z pośrednictwa krajowych towarzystw popierania rozwoju gospodarczego, udzielając im mniejszych pożyczek, które są wykorzystywane przez nie

⁹ K. Munyama, E. Ambukita, *Międzynarodowe instytucje finansowe w Polsce w okresie transformacji*, WSKiZ, Poznań 2002, s. 36.

do finansowania mniejszych przedsiębiorstw. Do stałych zasad polityki Banku Światowego należy również pozyskiwanie dla projektów kredytów innych banków i instytucji finansowych (współfinansowanie). Projekty zatwierdzone przez Bank Światowy jako spełniające warunki jego własnych pożyczek budzą zaufanie i znajdują poparcie u innych kredytodawców.

5. INICJATYWA HIPC (*HEAVILY INDEBTED POOR COUNTRIES*) MIĘDZYNARODOWYCH INSTYTUCJI FINANSOWYCH

Grupa państw najbiedniejszych i najbardziej zadłużonych wyodrębniona została na podstawie kryterium dochodu i wielkości zadłużenia. Bank Światowy wyodrębnia cztery grupy państw ze względu na dochód narodowy¹⁰:

- Kraje o wysokim dochodzie – powyżej 9 266 USD,
- Kraje o więcej niż średnim dochodzie – 2 996–9265 USD,
- Kraje o niższym niż średnim dochodzie – 756–2 995 USD,
- Kraje o dochodzie niższym niż 755 USD.

W raportach Banku Światowego można znaleźć także podział państw ze względu na poziom zadłużenia¹¹:

- kraje poważnie zadłużone, które mają dwa wskaźniki poniżej poziomu krytycznego: udział zaktualizowanego kosztu obsługi długu w dochodzie narodowym jest wyższy niż 80% oraz relacja zaktualizowanego kosztu obsługi długu do eksportu powyżej 220%,
- kraje średnio zadłużone, które oba wskaźniki mają powyżej 60%, ale nie przekraczają poziomu krytycznego.

Do grupy krajów biednych i najbardziej zadłużonych, które mogą uczestniczyć w Inicjatywie HIPC zakwalifikowano 42 państwa. Kraj, który chciał skorzystać z redukcji zadłużenia musiał najpierw zrealizować trzyletni program dostosowawczy, po tym okresie podejmowano decyzję o przyznaniu pomocy i jej wysokości¹². Pierwszy etap inicjatywy zakończył się w 1999 r. i doprowadził do redukcji zadłużenia siedmiu państw¹³ o 3078 mln USD, mimo to jej ocena w oczach specjalistów wypadła raczej negatywnie. Krytykowano ją za niskie zmniejszenie ciężaru zadłużenia, małą liczbę krajów, które skorzystały z pomocy i zbyt długie i niejasne procedury. We wrześniu 1999 r. zatwierdzono wzmocnioną wersję inicjatywy, złagodzone pierwotne kryteria kwalifikacyjne, dzięki czemu programem została objęta większa liczba państw. Wprowadzono płynne punkty docelowe redukcji zadłużenia, które są uzależnione od uzyskanych postępów w reformach. Inicjatywę podzielono na dwa etapy. W pierwszym kraje mają trzy

¹⁰ E. Chrabonszczewska, *Międzynarodowe organizacje finansowe*, SGH, Warszawa 2005, s. 348–349.

¹¹ Tamże, s. 349.

¹² Tamże, s. 352

¹³ Uganda, Boliwia, Burkina Faso, Gujana, Wybrzeże Kości Słoniowej, Mozambik, Mali.

lata na przygotowania i opracowanie strategii redukcji ubóstwa. W tym czasie Klub Paryski i inni wierzyciele przygotowują konsolidację zadłużenia i redukcję mogącą osiągnąć nawet 67% wartości zaktualizowanej netto. Po trzech latach podejmowana jest decyzja co do dalszego uczestnictwa kraju w inicjatywie. Jeżeli redukcja długu umożliwiła osiągnięcie tolerowanego poziomu długu, kraj wychodzi z Inicjatywy; jeżeli okazała się niewystarczająca, kraj w dalszym ciągu korzysta z pomocy w ramach Inicjatywy.

W drugim etapie kraje dążą do osiągnięcia docelowego punktu płynnego, czyli przez przynajmniej rok prowadzą globalną strategię redukcji biedy opartej na polityce stabilizacji i dostosowań strukturalnych. Bank Światowy i MFW w tym czasie dostarczają przejściową pomoc, a redukcja zadłużenia odbywa się na warunkach uzgodnionych na szczycie G-8 w Kolonii w 1999 r.¹⁴.

Tabela 1. Kraje uczestniczące w inicjatywie HIPC

Kraje które ukończyły uczestnictwo w Inicjatywie HIPC		
Banin	Gujana	Niger
Boliwia	Honduras	Rwanda
Burkina Faso	Madagaskar	Sao Tome i Principe
Burundi	Malawi	Senegal
Kamerun	Mali	Sierra Leone
Etiopia	Mauretania	Tanzania
Gambia	Mozambik	Uganda
Ghana	Nikaragua	Zambia
Kraje uczestniczące w Inicjatywie HIPC		
Afganistan	Demokratyczna Republika Konga	Haiti
Republika Centralna Afryki	Wybrzeże Kości Słoniowej	Liberia
Czad	Gwinea	Togo
Kongo	Gwinea-Bissau	
Kraje zakwalifikowane do Inicjatywy HIPC		
Komory	Republika Kirgiska	Somalia
Erytrea	Nepal	Sudan

Źródło: Opracowanie własne na podstawie IMF Survey 2009.

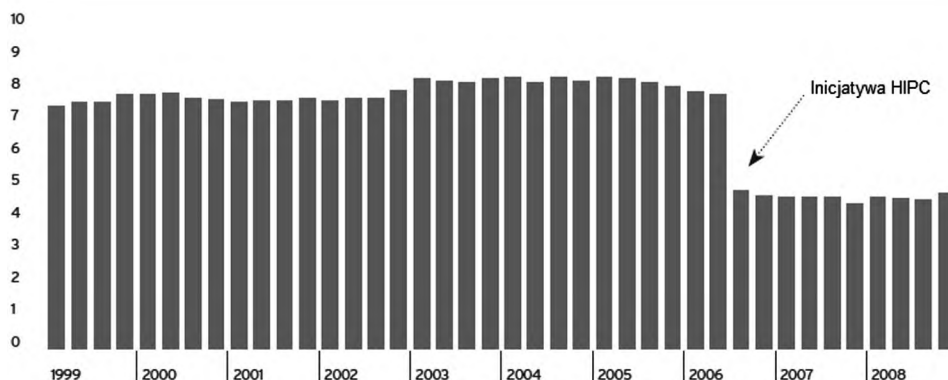
Redukcja zadłużenia uwzględniła także zobowiązania powstałe na skutek zaciągania preferencyjnych kredytów w ramach udogodnień Funduszu. W 2006 r.¹⁵ zadłużenie z tego tytułu zostało zredukowane o ponad 3 mld SDR¹⁶.

¹⁴ E. Chrabonszczewska, *Międzynarodowe organizacje...*, dz.cyt., s. 356–358.

¹⁵ IMF, *Factsheet – Debt Relief Under the Heavily Indebted Poor Countries (HIPC) Initiative*, March 2009.

¹⁶ Szerzej na temat SDR zobacz: M. Musa, J. M. Boughton, P. Isard, *The future of the SDR in light of changes in the International Financial System*, IMF, Washington 1996, s. 25–56.

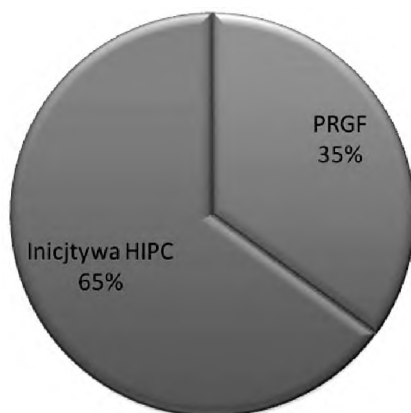

Rysunek 1. Łączne zadłużenie kredytami preferencyjnymi MFN w latach 1999–2008 w mld SDR

Źródło: Annual Report, IMF, 2008, s. 42–43.

Inicjatywa HIPC jest finansowana głównie z dotacji pochodzących z krajów członkowskich MFN i jest prowadzona przez fundusz powierniczy PRGF-HIPC. W sumie 94 państwa członkowskie zadeklarowały dotacje na rzecz tego funduszu; 27 krajów uprzemysłowionych, 58 krajów rozwijających się i 9 krajów w okresie transformacji (w tym Polska). Fundusz powierniczy jest także wykorzystywany do subsydiowania udogodnienia PRGF¹⁷, na ten cel wykorzystywane jest, aż 35% środków.

Rysunek 2. Struktura wydatków środków funduszu powierniczego PRGF-HIPC

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Financial Organization and Operations of the IMF.

¹⁷ PRGF – udogodnienie na rzecz redukcji ubóstwa i wzrostu gospodarczego zostało opisane w „Rocznikach Ekonomicznych KPSW”, nr 1/2008. Zob. K. Munyama, *Analiza funkcjonowania programów MFN na przykładzie udogodnienia na rzecz redukcji ubóstwa i wzrostu gospodarczego – PRGF (Poverty Reduction and Growth Facility)*, „Roczniki Ekonomiczne Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej”, 2008/1, s. 270.

Po dziesięciu latach działania wzmocniona Inicjatywa HIPC jest na ogół lepiej oceniana przez specjalistów niż jej pierwsza wersja z 1996 r.¹⁸. Uwzględnia więcej krajów i umożliwia sprawniejsze zmniejszenie długów oraz kosztów obsługi zadłużenia, tym samym pozwala na skuteczniejsze prowadzenie strategii redukcji ubóstwa. Nadal istnieje wiele problemów przy korzystaniu z tego programu, ich powodem są zwłaszcza kraje dotknięte konfliktami zbrojnymi lub brakiem stabilnej władzy. Brakuje także nieformalnej sieci wymiany informacji pomiędzy najbardziej zadłużonymi krajami, która mogłaby usprawnić procesy zarządzania długiem¹⁹.

6. PODSUMOWANIE

W artykule został zawarty opis działalności Międzynarodowego Funduszu Walutowego, funkcje Banku Światowego ze szczególnym uwzględnieniem krajów słabo rozwiniętych należących do grupy krajów najbardziej zadłużonych. Przedstawiono przede wszystkim miejsca obu instytucji w zglobalizowanym świecie finansów oraz ich rolę w Inicjatywie HIPC. Istotnym wydaje się fakt, że tematyka tego opracowania jest wyjątkowo wąsko opisywana w polskojęzycznej literaturze, pomimo uczestnictwa Polski w finansowaniu niektórych opisanych form pomocy krajom o niskim dochodzie.

Inicjatywa na rzecz zmniejszenia zadłużenia krajów najbiedniejszych jest bardzo istotnym elementem działalności Międzynarodowego Funduszu Walutowego oraz Banku Światowego na rzecz krajów najbiedniejszych, które w przeważającej większości, oprócz problemów gospodarczych i humanitarnych, muszą zmagać się z wysokim zadłużeniem zagranicznym pochłaniającym znaczną część dochodów. Pierwsza Inicjatywa nie przyniosła pożądanych skutków, zarówno pod względem wielkości redukcji zadłużenia, jak i ilości państw, które z niej skorzystały. Jej wzmocniona wersja okazała się skuteczniejsza, pomimo to nadal wymaga udoskonalenia, przede wszystkim brakuje w niej sieci wymiany informacji pomiędzy beneficjentami, co usprawniło by proces redukcji zadłużenia.

Z powyższych rozważań można wyciągnąć dwa następujące wnioski:

- inicjatywa HIPC daje krajom słabo rozwiniętym możliwości wykorzystania środków przeznaczonych na obsługę zadłużeń na wydatki oświatowe, ochronę zdrowia, opiekę społeczną oraz na rozwój niezbędnej infrastruktury dla gospodarki,
- daje również przesłanki do wzmocnienia fundamentalnych warunków gospodarowania oraz uwiarygodnienia krajów w opinii zagranicznych inwestorów. Ponadto pozwala osiągnąć dostatecznie wysoki poziom wzrostu gospodarczego.

¹⁸ Por. J. Yang, D. Nyberg, *External Debt Sustainability in HIPC Completion Point Countries: An Update*, IMF Working Paper, Washington DC, June 2009, s. 3.

¹⁹ E. Chrabonszczewska, *Międzynarodowe organizacje...*, dz.cyt., s. 359–362.

BIBLIOGRAFIA

- Bernaś B., *Finanse międzynarodowe*, PWN, Warszawa 2006.
- Bożyk P., *Międzynarodowe stosunki ekonomiczne*, PWE, Warszawa 2008.
- Chrabonszczewska E., *Międzynarodowe organizacje finansowe*, SGH, Warszawa 2005.
- Jantón-Drozdowska E., *Międzynarodowe stosunki gospodarcze*, Ars boni et aequi, Poznań 2004.
- Lutkowski K., *Finanse międzynarodowe. Zarys problematyki*, PWN, Warszawa 2007.
- Munyama K., *Analiza funkcjonowania programów MFW na przykładzie udogodnienia na rzecz redukcji ubóstwa i wzrostu gospodarczego – PRGF (Poverty Reduction and Growth Facility)*, „Roczniki Ekonomiczne KPSW”, 2008/1.
- Munyama K., *Międzynarodowe instytucje finansowe w świetle wejścia Polski do Unii Europejskiej* [w:] *Finanse i bankowość a wejście Polski do Unii Europejskiej*, Część I, SGH, Warszawa 1999.
- Munyama K., Ambukita E., *Międzynarodowe instytucje finansowe w Polsce w okresie transformacji*, WSKiZ, Poznań 2002.
- Musa M., Boughton J. M., Isard P., *The future of the SDR in light of changes in the International Financial System*, IMF, Washington 1996.
- Pilbeam K., *International Finance, third edition*, Palgrave Macmillan, New York 2006.
- Stiglitz J., *Globalizacja*, PWN, Warszawa 2007.
- Yang J., Nyberg D., *External Debt Sustainability in HIPC Completion Point Countries: An Update*, IMF Working Paper, Washington DC, June 2009.
- Żabińska J. (red.), *Rola międzynarodowych organizacji finansowych w stabilizowaniu światowego systemu finansowego*, Cz. 1, Wydawnictwo Uczelniane Akademii Ekonomicznej im. Karola Adamieckiego, Katowice 2005, s. 92.

THE IMF AND WORLD BANK INITIATIVE TO REDUCE INDEBTNESS OF POOR COUNTRIES

Summary: Access to financial resources and the complex development strategy cannot guarantee expected economic and social development if a country consuming the aid from external sources is heavily indebted and all achieved economic growth is directed to debt-servicing. The IMF and the World Bank have played a significant role to reduce the debt burden of member countries since the problem arose in the 1980s. The institutions' joint and comprehensive approach to debt reduction is designed to ensure that no poor country faces a debt burden it cannot manage. Most less developed countries have faced decline in economic growth and economic stability due to the debt servicing dilemma. However, the above mentioned institutions' initiatives led to a tremendous improvement in performance. Debt reduction packages under the Heavily Indebted Poor Countries (HIPC) Initiative have been approved for 35 countries, of which 29 of them are in Africa, providing USD 51 billion in debt-service relief over time.

Key words: IMF, World Bank, less developed countries, HIPC initiative, debt relief.

*Dr Killion Munyama
Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu
Katedra Bankowości
Al. Niepodległości 10, 61-875 Poznań
k.munyama@gmail.com*